

Základom funkčnej úpravy paznechtov je rovnomerné zaťaženie vonkajšieho a vnútorného paznechtu

Vhodná klieťka a dôsledná evidencia

Medzi 23. augustom a 6. októbrom navštívili pracovníci firmy VVS SK 10 chovov dojníc, kde demonštrovali zásady funkčnej úpravy paznechtov a základné vlastnosti, ktoré by mali spĺňať klieťky pre tento dôležitý preventívny a terapeutický zákrok. Prinášame vám poznatky a postrehy, ktoré sme načerpali na podujatí v PD Mojmirovce, farma Poľný Kesov.

Ošetrovanie paznechtov je investícia, nie náklad

„Má tu niekto 150 €?“, spýtal sa prítomných Ing. Roman Mokráň. Prečo? Znena otázka prítomných. „Chcel by som ich spáliť!“, odpovedal. „Jedno krívanie totiž oberie chovateľa v priemere o 150 €, dodal. Tých 150 € sú podľa neho peniaze, ktoré veľmi často nevidíme, a tak nás nebolia. Pokojne ich však pálime naďalej.“

Preto je vhodnejšie investovať do funkčnej úpravy paznechtov, ktorú treba vykonávať nielen pri dospelých zvieratách, ale aj pri jaloviciach v čase prvého pripúšťania. Na rozdiel od

doterajších zvyklostí (2-krát ročne plošné ošetrovanie paznechtov) by mala byť funkčná úprava paznechtov vykonávaná pri dojniciach individuálne a spravidla 3-krát ročne. Po prvýkrát tesne pred obdobím zasušenia, resp. v čase zasušenia. Po druhýkrát by mala prejsť paznechtárskou klieťkou každá dojnica do 100 dní laktácie a po tretíkrát vždy, keď sa pri nej objavia zjavné problémy pri stáťi, resp. pohybe (hodnotené podľa locomotion, resp. foot score).

Základom je dobrá klieťka

Klieťka by mala byť v prvom rade bezpečná pre obsluhu i pre zviera. Je jedno, či je v zá-

kladnej výbave s mechanickými ovládacími prvkami alebo v tom najvyššom stupni výbavy s elektromotormi, základom je dobrá a zvieraťu neublížujúca fixácia tela i jednotlivých končatín. Všetky prvky by mali byť nastavené tak, aby zafixovanie zvierateľa prebehlo do jednej minúty. Pri klieťke TOP 5, ktorá bola predvedená, je použitý podobný systém uchyťovania popruhov ako je to pri uväzovaní lodí v prístavoch – je možné ich za plného zaťaženia uvoľniť. Fixácia prednej časti tela je riešená skríženými popruhmi, ktoré stabilizujú zviera proti stočeniu do strany a mňajú plexus solaris, čím sa predchádza nežiaducemu stárnutiu končatín. Fixácia tela zvierateľa v zadnej časti sa osvedčila popruhmi medzi stehnom a vemenom. Táto konštelácia chráni plod a vemenom pred poškodením. Fixácia končatín a ich zdvihnutie by mali byť riešené tak, aby

9

umožňovali dobrý prístup k paznechtu zo všetkých strán a možnosť posúdenia uhla, ktorý zviera chodidlová plocha a os končatiny. To je totiž predpoklad správneho vykonania úpravy paznechtov. Pri prednej končatine sa osvedčil navíjací mechanizmus, ktorý pracuje podobne ako voľnobežka na bicykli. Obsluha dokáže bez problémov končatinu zafixovať, zviera však mechanizmus neuvolní. Fixovanie zadnej končatiny je dvojstupňové. Dvíhanie nad päťovým kĺbom zabezpečuje, aby zviera malo všetky kĺby uvoľnené (nedochádza k naťahovaniu končatiny) a aby hmotnosť tela preniesla do popruhu. Je dobré, ak je klieťka riešená univerzálne, t.j. okrem paznechtovania umožňuje aj iné zákroky (napr. tzv. vyšetrovky, aplikácia antibiotík, zavedenie pažerákovej sondy).

Základom je dosiahnuť korektný postoj zvierate

Ing. Mokráň predviedol funkčné ošetrenie paznechtov, ktoré sa skladá z piatich krokov. Na úpravu paznechtov bola vybraná dojnica, ktorej foot score bolo 3 (t.j. uhol medzi pozdĺžnou osou tela a medzi paznechtovou štrbinou bol väčší ako 23° (obr.1). Po zákroku mala dojnica foot score 1 (spomínaný uhol bol do 17°), čo bolo dosiahnuté vďaka vhodnému rozloženiu hmotnosti medzi vonkajším a vnútorným paznechtom (obr.9).

Funkčná úprava paznechtov sa vykonáva v piatich krokoch:

1. skrátenie menšieho paznechtu na 7,5 cm (pri predných končatinách je to spravidla vonkajší a pri zadných vnútorný). Nasleduje jeho stabilizácia pri ponechaní viditeľnej hrúbky chodidla minimálne 0,5 cm (obr.2 a 3).
2. Väčší paznecht sa prispôsobí dĺžkou a hrúbkou tak, aby bola došľapová plocha chodidla rovná a aby zvierala s osou končatiny uhol 90° (obr.4). Na posúdenie kvality práce môžete použiť aj paznechtársky nôž (obr.5).

3. Medzipaznechtovú štrbinu je potrebné orezať (obr. 6) a ubrať životný priestor aneárnym baktériám. Rovnako sa v tomto kroku stenčí oblasť pod úponom povrchového ohýbača prsta, pričom treba brať ohľad na axiálny nosný okraj paznechtu.
4. Prípadné farebné zmeny a defekty (obr. 7) musia byť odľahčené veľkoplošne, aby nedochádzalo k opätovnému dráždeniu postihnutého miesta.
5. Odstráni sa prebytočná rohovina v oblasti vankúšikov (obr.8).

Nezabúdajte na dokumentáciu

Jedna vec je začať, druhá je správne pokračovať. Preto sa odporúča viesť dôslednú evi-

denciu stavu a ošetrenia jednotlivých končatín každej dojnice. Inak si len ťažko dokážete „urobiť poriadok“ v zdravotnom stave končatín, ktorý je druhou najčastejšou príčinou vyradovania dojníc v stádach a okrem priamych dopadov na zdravie a úžitkovosť vplyva nepriamo aj na prejav iných ochorení: veľmi často sa stáva, že zviera s chorými končatinami si ľahne takmer okamžite po návrate z dojárne a v tomto čase neúplne uzavretý ceckový zvierač je voľnou cestou pre baktérie. Zdravé zviera by sa išlo najprv napiť, potom nažrať a zas napiť a za tento čas by došlo k uzavretiu ceckového kanálika.

Spracoval Marián Dukes
Snímky: Marián Dukes

Bezpečnosť práce a správny uhol pohľadu

1. Pri práci (najmä s keratofrézou) používajte ochranné rukavice a okuliare.
2. Fixácia jednotlivých končatín musí umožňovať posúdenie uhla, ktorý zviera chodidlo a pozdĺžna os končatiny

Čo by mala umožniť paznechtárska klieťka

1. Pohodlnú a rýchlu fixáciu bez rizika „zrútenia“ sa zvierate po uvoľnení popruhov. Doinica by mala odísť z klieťky nielen s ošetrovanými paznechtami, ale aj po vlastných.
2. Takú fixáciu prednej končatiny, aby nemohla byť narušená zo strany dojnice.
3. Spôsob fixácie zadnej končatiny tak, aby nedochádzalo k napínaniu šliach a kĺbov.
4. Druhá fáza (fixovanie zdvihnutej končatiny) by mala opäť umožniť nielen pohodlnú a bezpečnú prácu obsluhy, ale aj prístup pre správne posúdenie korektnosti ošetrenia.